

ПРОТЕСТАНТСКИЯТ В. „ЗОРНИЦА“ ПРЕЗ ВЪЗРАЖДАНЕТО**Павел Стефанов**

Темата за в. „Зорница“ не е нова, но прави впечатление, че досега тя не е предмет на специален анализ. В своята класическа история на журналистиката в България Георги Боршуков отделя пренебрежително малко място на този вестник¹. В студиите си за протестантството в България М. Стоянов, Й. Николов, Хр. Стоянов, П. Петков, Ив. Илчев, А. Пантев и други разглеждат вестника повече или по-малко бегло, като отбелязват специално заслугите на д-р Алберт Лонг. Заслуга на Г. Генов е, че преглежда личния дневник на Ригс и заключава, че именно той е инициатор за издаването на вестника в отсъствието на Лонг². Барбара Рийвс-Елингтън в нейната дисертация прави основен преглед на мотивите на Лонг за публикуването на „Зорница“, отбелязва общия труд на Ригс и Лонг в редактирането на вестника, както и значението на феминистката ориентация на „Зорница“ под влиянието на Марта Ригс. Рийвс-Елингтън разяснява началната дейност на Методисткото общество в България и мисията на Лонг в Цариград. Вестникът присъства и в публикуваното изследване на българските протестантски издания от Росица Ангелова³.

Мисионерите от Американския борд и Методисткото общество установяват първите си станции сред българите през 1857-1858 г. Първите мисионери тук са Албърт Лонг⁴, Уесли Притиман и Фредерик Флокън. По настояване на обществото Притиман се премества в Шумен, където скоро пристига и Флокън⁵. Лонг се премества в Търново, но успехът му там е ограничен. При запознаването му с П. Славейков и Ст. Михайловски той започва да търси форма за благовестие и просвета, която да обхване масово българското население. Той вижда тясната връзка между националното самосъзнание на българите и българския език и култура. След 1860 г. Албърт Лонг търси разрешение от турските власти за отваряне на печатница в Търново, което му е отказано. Подава молба за преместване в Цариград, като се аргументира с многобройното българско присъствие там и нужда от представителство в столицата на всяка солидна мисия. По това време в Цариград живеят и работят според някои източници 30-40 000, според други до 60 000 етнически българи. През 1863 г. Лонг се премества в Цариград, където помага на Ригс в подготовката за изданието на Библията на български⁶. Там той превежда, отпечатава религиозни брошури на различни теми, подготвя издаването на „Зорница“. Първият ѝ брой е отпечатан през 1864 г. Главен редактор е Алберт Лонг, а през